

## K §. 195. kaz. zak.

(1. K razlaganju besed §. 185. kaz. zak.: „Vsak, kdor se je udeležil.“ — 2. Ako se okoliščina, kateri izmed več činiteljev po §. 195. kaz. zak. kvalificiranega roparja da se je udeležil težkega poškodovanja, v dodatno zarad te kvalifikacije stavljeno vprašanje ni sprejela, ne prouzučuje to ničevosti. (§. 344, št. 6 kaz. pr. reda.) 3. Ničevosti uzrok radi tega, ker se ni stavilo eventuelno vprašanje na sokrivdo (§. 320 kaz. pr. reda), obstoji samo tedaj, če se opira na resnične dogodke, kateri kažejo, da je kot činitelj zatoženi le sokrivec. (§. 344 št. 6 kaz. pr. reda.)

Dne 3. decembra 1873 bival je 90 let stari J. s svojimi sinovi, sinahami, vnuki in s svojim hlapcem v svojem šest laških milj od vasi Capocasto oddaljenem pohištvu, katero obstoji iz treh poslopij. —

Ob 2. po noči napadlo jih je več osob, izmed katerih so trije ali štirje s črno-pobarvanimi obrazi in svitlimi noži v stanovanje pridrli. — Jeden zahteval je od starejšega sina Jurija denarja, dva druga sta ga pa s puškami tolkla in ga vlekla na dvorišče, kjer so čakali drugi roparji. — Jurij jih je prosil, da naj ga pri življenji puste, saj jim hoče vse dati. Potem je izvlekel v hiši na levi strani iz ječmena vrečo, (v katerem je bila skrita), s 400 gld. ter jim dal denar. Roparji so pa vpili, da nečejo samo stotakov, marveč tudi tisočakov; začeli so ga zopet trpinčiti, razbijali so zaboje in so si prisvojili reči, katere so bile v njih. Mej tem, ko se je to godilo, čuvali so napadniki drugo družino, jo niso pustili iz kuhinje, jo trpinčili, metali posamezne ob tla in jih tiščali okolo pol ure pod odejami, katere so čez nje vergli.

Slednjič se je vender jednemu iz mej domačih posrečilo, da je ušel in sosede na pomoč sklical. Ko so pa ti došli, so bili roparji uže davno s 500 gld. v gotovini in z drugimi rečmi v

vrednosti 299 gld. pobegnili. J. bil je težko, vsi drugi domači lahko ranjeni.

Državno pravdnštvo vložilo je zatožbo zaradi ropa in po dokončanej glavnej obravnavi predložila so se porotnikom, ne da bi se bilo od strank in njihovih zagovornikov ugovarjalo, gledé vsakega zatoženca naslednja vprašanja: I. glavno vprašanje: „Ali je „zatoženec kriv, da je v noči od 3. do 4. decembra 1873 v družbi „drugih oboroženih zločincev z namenom, da bi si tuje premak- „ljive reči prisvojil, pohištvo J.-ovo napadel, iz katerega se je „oropala pri tej priložnosti z dejanskim grdim ravnanjem proti J. „in drugim domačim gotovina 500 gld. in druge stvari v vred- „nosti 299 gld. — ?“ II. Dodatno vprašanje: „Ali so bili pri v vpra- „šanji I. zaznamenovanej priložnosti domači J—ja vsled trajajočega „mučenja in nevarnega pretenja v mučnem stanji?“ III. Dodatno vprašanje: „Ali se je pri v vprašanji I. zaznamenovanej priložnosti z J—om in S—om tako grdo ravnalo, da je bil vsak izmej njih težko telesno poškodovan?“

Porotniki potrdili so prvo, drugo in tretje vprašanje, zadnje pa le gledé J—ja, mej tem ko so ono gledé S—a zanikali. Vsled tega izreka spoznal je sodnijski dvor zatožence ropa krive in jih je obsodil po §. 195. kaz. zak. — —

Proti tej razsodbi vložila se je od strani obsojencev ničevna pritožba sklicevaje se na §§. 344. str. 4, 9 in 11 kaz. pr. r. Izpeljava te pritožbe glasila se je nekako takole: vprašanji II. in III. (dodatni vprašanji) žalite v §. 318. kaz. pr. reda izraženi princip, da se morajo gledé vsakega zatoženca vsi postavni znaki čina, katerega se obdolžuje, v vprašanje sprejeti. V vprašanjih II. in III. vprašuje se le splošno, če se je pri priložnosti ropa kdo težko telesno poškodoval ali če je bil v mučnem stanu, mej tem, ko bi se vprašanji po naravi stvari same tako glasiti morali: kdo izmej zatoženih oseb je kriv težkega telesnega poškodovanja ali tega, da je bil kdo v mučnem stanu. (§. 344 št. 4 kaz. pr. r.)?

Ta okoliščina je največje važnosti in morala je na obsodbo porotnikov za one zatožence, kateri se težkega poškodovanja niso udeležili in ne krivi bili, da je bil kdo v mučnem stanu, slabo vplivati, ker porotniki nikakor niso imeli uzroka, pečati se s preiskavo, ali so vsi, ali kdo da je kriv izmej zatožencev omejenih kvalifikacije okoliščin. Ferdiktu in dodatnim vprašanjem

samim manjka tedaj jasnosti in popolnosti. (§. 344 št. 9. kaz. p. r.) Pri glavnej obravnavi bilo je razen tega tudi govorjenje o dogodkih, vsled katerih, (se ve da, ako se resnični), bi se bilo moralo z nekaterimi zatoženci, ki se niso obdolževali neposrednjega sodelovanja, ne kot s prouzročitelji, marveč le kot z navadnimi sokrivci ravnati. Porotno sodišče bilo je po naredbi §. 320 kaz. pr. r. dolžno, o tem dotična vprašanja porotnikom staviti. Da se je to opustilo, je tudi uzrok ničevosti. (§. 344 kaz. p. r.) Po §. 195 kaz. zak. ne zadene dosmrtna ječa onega, kateri se je udeležil ropa, ampak le onega, kateri je težko poškodovanje ali mučno stanje prouzročil. Porotno sodišče pa se je postavilo na ravno nasprotno stališče, in je kaznovalo z ječo za celo življenje tudi onega zatoženca, kateri se očitno niti težkega poškodovanja, niti prouzročenja mučnega stanja udeležil ni. Kaznjivi čin se je tedaj kazenskemu zakonu subsumiral, kateri se na to nikakor ne more uporabiti. (§. 344 št. 11, kazenskega pr. reda.) —

K javnej obravnavi, katera se je o tem pod predsedništvom dvornega svetovalca viteza pl. Purschka dné 24. novembra 1876 pri c. kr. kasacijskem dvoru vršila, prišel je za vložitelje ničevne pritožbe dvorni in sodnijski odvetnik dr. Ružička, kateri je za ničevno pritožbo še naslednje razloge navedel: po besedah §. 195 kaz. zak. mora se, „ako se je pri ropu kdo tako ranil, da je bil „težko poškodovan, ali če je bil kdo vsled trajajočega grdega ravnanja ali nevarnega pretenja v mučnem stanji, vsak, kdor se je „tega udeležil, s težko ječo za celo življenje kaznovati.“ —

Besedica „tega“ ozira se na poškodovanje, grdo ravnanje in pretenje, ne pa splošno na rop, kateri zadnji se le kot uzrok („pri ropu“) omenja, vsled katerega so se v §. 195 kaz. zak. zaznamenovani, posebno kaznjivi čini poškodovanja, grdega ravnanja in pretenja izvršili.

Da se §. 195 kaz. zak. tako interpretirati mora, sprevida se iz podobne določbe v §. 141 kaz. zak., kjer je pisano: „Če se je „pri podjetji ropa s kakim človekom na tak silovit način grdo „ravvalo, da je iz tega njegova smrt izvirala, naj se uboj na vseh, ki so se usmrtenja udeležili, s smrtjo kaznuje. Kakor se tedaj pri roparskem uboji po jasnej zakonitej določbi le k usmrtenjju sodelujoči kaznujejo radi roparskega uboja, ravno tako smejo se očitno tudi le oni, kateri so se v smislu

§. 195 kaz. zak. pri ropu težkega telesnega poškodovanja ali trajajočega grdega ravnanja ali slednjič nevarnega pretenja udeležili, kaznovati po §. 195 kaz. zak. Ako se tedaj §. 195 kaz. zak. le na ta način razlagati sme (za katero razlaganje je tudi dr. Herbst), je jasno, da se tudi vprašanja porotnikom niso stavila primerno naredbam §. 318, 320 in 323 kaz. pr. reda. —

Generalni prokurator dr. pl. Liset nasvetoval je, da se ničevna pritožba odbije.

„Težišče ničevne pritožbe leži v trditvi, da more ostrejša „kazen §. 185 kaz. zak. le onega zločinca zadeti, kateri se je, „ako se je bil pri ropu kdo težko telesno poškodoval, ali če je „bil kdo vsled grdega ravnanja ali nevarnega pretenja v mučnem „stanu, težkega telesnega poškodovanja ali grdega ravnanja neposredno udeležil.“ V podporo te trditve rabi se besedica „tega“ v §. 195 kaz. zak. in določba §. 141 kaz. zak. ter se sklepa, da kazen težke ječe za celo življenje ne izvira iz udeležitve pri ropu sploh, ampak le iz udeležitve pri kvalificiranem ropu. Vložitelji ničevne pritožbe smeli so se gledé svojega mnenja z dobrim pravom sklicevati na dva najveljavnejša komentatorja avstrijskega kaz. zak., na Jenulla in Herbst. Oni pri razlaganju §. 174 kaz. zak. od leta 1803. (se z današnjim §. 195 kaz. zak. nekako jednako glasi) besede: „vsak, kdor se je udeležil“, tolmači tako, da je kaznjiv vsak, kateri je pri ranjenji, poškodovanji, trajajočem grdem ravnanji ali nevarnem pretenji neposredno sodeloval. Herbst pa daje pri razlaganju §. 195 kaz. zak. besedam „vsak, kdor se je udeležil“, tudi pomen, da ostrejša kazen vsakega zadene, kateri je pri ranjenji, poškodovanji, trajajočem grdem ravnanji ali nevarnem pretenji (pa ne samo pri ropu) neposredno sodeloval.

To razlaganje besede „tega“ pa vendar ni ostalo brez napadanja. Ta besedica pomenja nekako toliko, kot „na njem“ in da se, ker neposredno poprej ni samostalnika, s katerim bi bila v potrebnej zvezi, ravno tako dobro s celim v §. 195 normiranim dogodkom (rop z obtežnimi okolnostmi) kakor s posameznimi dejanji tega §. v zvezo postaviti (telesno poškodovati, prouzročiti, da je kdo v mučnem stanji itd.)

Tako razlaganje harmonira tudi s §. 192 kaz. zak., kateri vsem roparskim pajdašem ne gledé na način njihovega zlodeltsva z jednako kaznijo preti.



Iz §. 141 kaz. zak. ne da se zagovornika mnenje brezdvomno opravičiti; kajti v tem paragrafu določuje zakonodajalec določno vsem onim, kateri so pri izvršitvi ropa kakega človeka usmrtili, ne pa onim, kateri so se „tega“ (ropa) udeležili, smrtno kaznen. Misel, da bi bil zakonodajalec, če je v §. 195 ravno tako določiti hotel, jednake, nikake dvombe dopuščajoče besede rabil, ni nelogična. Zakonodajalec tega ni storil; sme se tedaj misliti, da je hotel v §. 195 drugače določiti, kakor v §. 141. — Vredno, da se omeni je, da je visoki kasacijski dvor v razsodbi od 15. februarja 1860, št. 490, svoje mnenje tako izrekel, da se mora po jasnih besedah §. 195 vsak, kdor se je ropa udeležil, pri katerem se je kdo težko poškodoval, s težko ječo za celo življenje kaznovati, in da ni razločka, če je le jeden izmej več pajdašev pri tako kvalificiranem ropu težko koga ranil, in če se tudi drugi poškodovanja samega neposredno niso udeležili. — Po mnenji glavne prokuratorje vender v predležčem slučaju razsodba ni tako odvisna od ožjega ali širkejšega razlaganja besedice „tega“-v § 195 kaz. zak., kakor od okoliščine, da se mora z vsakim izmej zatožencev kot s sočiniteljem kvalificiranega ropa ravnati, ker je vsak izvršitev ropa, eventuelno pod okoliščinami §. 195 nameraval, in ker se mora kot istinito misliti, da so vsi obsojeni čin, ki ga je morda le samo jeden izmej njih izvršil, nameravali in izvršiti hoteli. Zaradi tega moral se je vsak izmej njih celega čina z vsemi okoliščinami, s katerimi se je izvršil, obdolžiti in obsoditi. Porotniki so namreč s potrditvijo glavnega vprašanja I. potrdili, „da „je vsak izmej zatožencev v družbi oboroženih pajdašev z namenom, da bi si tuje premakljive stvari prisvojil, stanovališča „J—ova napadel in da so se pri tej priložnosti gotovina in druge „stvari pokradle.“ —

Iz analize tega po zatožbi in glavnej obravnavi popolnoma razmotanega dogodka se razvidi 1. da je vsak zatoženec rop nameraval, t. j.: da je vsak hotel stvari silovito in z grdim ravnanjem nad J—om in z njegovimi domačimi si prisvojiti; 2. da je vsak voljo imel, da naj se s sodelovanjem vseh rop izvrši; 3. da se je izvršitev ropa od strani vseh zatožencev zgodila.

Ti znaki dopolnijo pojem sodelovanja, katero v subjektivnem oziru v tem obstoji, da je vsak doprinešeni čin kot svoj čin izvršiti hotel. Vsakega sočinitelja pa zadene ista kaznen, če

ni zakonodajalec izrekel in dopustil izjeme (§. 136 kaz. zak.), ali če je samo jeden zločinec kaj posebnega zakrivil, kar se sočinitelju ne sme v odgovornost nakladati. Nemški državni kaz. zak. izreka v §. 47 pravilo: „Če jih več kaznjiv čin skupno izvrši, „kaznuje se vsak kot činitelj.“ —

Sodelovanje „pomagača“ znači se s tem, da se smatra hudobni čin kot čin tretjega, h kateremu se je pomagalo; sodelovanje „sočinitelja“ pa izvira iz namena, čin, kot svoj lasten čin oziroma kot čin svojih pajdašev podpirati in izvršiti. Z vso pravico pravi Schwarze (kaz. zak. za nemško državo, 3. natis, stran 143 — Straßengesetz für das deutsche Reich, 3. Auflage, Seite 143.) „Všled „namena postane vsako dejanje sočinitelja del skupnega čina, „kateri je izviral iz skupnega namena. Ni treba, da sočinitelj v „istinitosti delikta posebno zaznamenovan čin izvrši. Kako da so se „role pri izvršitvi hudobnega čina razdelile, je važno le za odmero „kazni, ne pa za odgovornost“ . . . . . Ako se tedaj predležeči slučaj na ta način preiskuje, se sprevidi, da je bil rop združen s težkim poškodovanjem J—ja in s prouzročitvijo mučnega stanja njegovih domačinov skupno delo vseh zatožencev. Še celo zagovorništvo ni poskušalo, ko so se porotnikom stavila vprašanja, delovanje katerega koli izmed zatožencev od splošnega delovanja ločiti ali trditi, da težko poškodovanje J—ja ali grdo ravnanje z njegovimi domačimi ni bilo v volji tega ali onega zatoženca. Vsi so tedaj sočinitelji po §. 195 kvalificiranega ropa in morajo tam zaznamenovano kazen trpeti.

Ako te razprave niso napačne, moralo se bode pritrditi, da ni bilo treba v vprašanji II. in III. postaviti okoliščine, kdo izmed zatožencev da je J—ja težko poškodoval, in kdo da je njegovim domačim mučno — stanje prouzročil, ker se je sodelovanje zatožencev že s prvim vprašanjem dokazalo. Izpuščenje omenjene okoliščine iz dodatnih vprašanj tedaj ni pomanjkljivost, ne prestopa pravila §. 318 kaz. pr. reda in tedaj tudi ne dokazuje razloga ničnosti po §. 344 št. 4 kaz. pr. reda, ali prav za prav, kakor se je zagovorništvo tudi denes izrazilo, po §. 344 št. 6 kaz. pr. reda.

S tega stališča je izrek porotnikov jasen in popolen; tudi razlog ničnosti po §. 344 št. 9 kaz. pr. reda ni tedaj opravičen. Iz tega razlaganja se tudi razvida, da se je čin zatožencev prav

subsumiral pod §. 195 kaz. zak.; po tem takem odpade tudi slednjič razlog ničnosti po §. 394 št. 11. — Zagovorništvo trdi še, da bi se bilo gledé nekaterih zatožencev, ki se neposrednjega sodelovanja ne morejo obdolževati, v smislu §. 320 kaz. pr. reda vprašanje samo na „sokrivdo“ staviti moralo, in da leži v opuščenji tega vprašanja razlog ničnosti po §. 344 št. 4 (bolje št. 6). K tej stvari mora se opomniti, da zagovorništvo, katero je vsled skrbnosti zakonodajalstva že v prvej instanci zatožencem ob strani stalo, pri porotnej sodnji ni predlagalo, da naj se vprašanja na samo sokrivdo stavijo. Res sicer vsled tega opuščenja zagovorništvu pravica ni vzeta, nepopolnosti in pomanjkljivosti stavljenih vprašanj, katerih pri prvej instanci odstraniti ni poskušalo, grajati pred kasacijskim dvorom. Nasproti temu opuščenju smo lahko prepričani, da se že pri glavnej obravnavi v interesu zatožencev stavljenje novih ali poprava stavljenih vprašanj ni skazala potrebna, ker bi bilo sicer zagovorništvo v izpolnovanji mu zakonito pripadajočih dolžnosti že takrat one d o g o d k e, vsled katerih samih se more stavljenje novih vprašanj opravičiti (§. 320 kaz. p. r.), v razpravo in odločbo priredilo. Pred visokim kasacijskim dvorom pa ni dovoljeno, da bi se novim dogodkom, o katerih se v prvej instanci še govorilo ni in kateri se niso dokazali, veljava pripisovala. Zagovorništvo tedaj porotnemu sodišču ni dalo uzroka, da bi bilo denes pogrešano vprašanje na samo sokrivdo stavilo; vpraša se samo le še to, če porotno sodišče ni bilo po §. 320 kaz. pr. reda zavezano, uradno to vprašanje staviti.

V tem oziru pa manjka vse, iz česar bi se razvidelo, da so se pri glavnej obravnavi dogodki trdili, vsled katerih, se ve da, ako so resnični, bi se bilo moralo z nekaterimi zatoženci samo kot sokrivniki ravnati. Mora se tedaj, ker se krivda na strani porotnega sodišča ne more domnevati in se vsled popolnega molčanja zagovorništva tudi misliti ne sme, kot istinito jemati, da sodišče v resnici tudi uzroka ni imelo, vprašanje na samo sokrivdo staviti. Ničevosti pritožba je tedaj tudi v tem oziru brez vsakega razloga.

Dr. Ružička odgovoril je na to: v §. 195. kaz. zak. beseda „rop“ ni jedini samostalnik, nahajajo se v njem tudi samostalniki: „poškodovanje“ in „pretenje“, na katere se beseda „tega“ ozira. Od generalne prokurature sklicevana rzsodba najvišjega sodišča

od 15. februvarja 1860, št. 490 stoji z besedami §. 141 kaz. zak. v odločnem nasprotji. Zagovorništvo ostaja pri svojem razlaganju §. 195 kaz. zak. in ponavlja prošnjo, da naj se ustreže pritožbi. — — — Generalna prokuratura potem svojim prejšnjim izpeljavam ničesar pristavila ni.

C. kr. kasacijsko sodišče je spoznalo: Ničnosti pritožba se zavrže in vložitelji pritožbe se obsodijo, da morajo stroške poplačati, katere so prouzročili s svojo pritožbo.

### Razlogi:

Uvaževaje, da se je ničnosti pritožba utemeljevala: I. od vseh vložiteljev ničnosti pritožbe a) s §. 344 št. 4, bolje št. 6, kaz. pr. reda, in sicer s trditvijo, da so se v §. 318 in sledečih zaznamenovane določbe prestopile, ker sta porotnikom stavljeni vprašanji II. in III. le splošno se glasili, ali so bili oropani v mučnem stanu, oziroma, ali so se težko telesno poškodovali, mej tem ko bi v vprašanji tudi obsezati morali, kdo da je prouzročil mučno stanje in kdo da se je težkega telesnega poškodovanja udeležil; b) s §. 344 št. 9 kaz. pr. reda, ker je odgovor porotnikov nejasen in nepopolen; c) s §. 344 št. 11 kaz. pr. reda, ker se je razsodbi podloženi čin vsled napačnega razlaganja zakona kazenskemu zakonu podvrgel, kateri se na ta čin vporabiti ne sme, ker se mora po §. 195 kaz. zak. le oni s težko ječo za celo življenje kaznovati, kateri se je prouzročitve mučnega stanja in težkega telesnega poškodovanja udeležil; II. od J. in C. in nekaterih drugih zatožencev s §. 344 št. 4, pravilneje št. 6, ker se eventualno vprašanje na samo sokrivdo ni stavilo;

uvaževaje, da se §. 195 kaz. zak. glasi: „Ako se je pri ropu „kdo tako ranil ali poškodoval, da je vsled tega trpel težko „telesno poškodovanje (§. 152); ali če je bil kdo vsled trajajočega „grdega ravnanja ali nevarnega pretenja v mučnem stanji, mora „se vsak, kdor se je tega udeležil, s težko ječo za celo življenje „kaznovati;“

uvaževaje, da se beseda „tega udeležil“ očitno na prejšnjo besedo rop ozira, tako da se vsak, kdor se je ropa udeležil, pri katerem se je napadeni težko poškodoval s težko ječo za celo življenje kaznuje, ne da bi bilo potrebno, da je vsak izmed udeležiteljev ropa osobno koga težko telesno poškodoval, ali



se neposredno mučno stanje prouzročevajočih dejanj ali pretenj udeležil;

uvaževaje, da vse to sledi iz besed §. 195 in iz njegovega slovničnega in logičnega razlaganja; uvaževaje, da pa tudi, ko bi bila še kaka dvomba o pravem pomenu tega zakona, sledi: a) iz uvaževanja, da so po splošnih pravnih pravilih vsi oni, kateri določen kaznjiv čin dogovorijo, tudi za one čine vseh sokrivilih odgovorni, kateri imajo namen, izvršitev glavnega čina pospešiti; b) iz uvaževanja, da je §. 195 kaz. zak. vsled v nemškem tekstu nahajajoče se besedice „aber“ v neposredno in direktno zvezo k prejšnjim §§. 192, 193, 194 postavljen, kateri na objektivni način okoliščine zaznamenujejo, ki pripadajo ojstrejši kazenski sankciji, kakor oni v §§. 190, 191 kaz. zak., tako da se mora, kakor se v slučajih paragrafov vsak udeležitelj ropa tako kaznovati, kakor je ondi zaznamenovano, če je tudi samo ta ali oni izmej njih žugal ali imel morilsko orožje, tudi v slučaju §. 195 kaz. zak. s težko ječo za celo življenje kaznovati, kdor se je ropa sploh udeleži; c) iz primerjanja §. 195 s §. 141 kaz. zak., katerih zadnji v nasprotji s §. 195 natanko določuje (in sicer v soglasji s pravnimi pravili, katera veljajo v slučajih, v katerih se gre za smrtno kazen), da smrtna kazen, če se je pri ropu kdo usmrtil, le one čaka, kateri so k usmrtenji pripomogli, iz katere zakonite določbe se sklepati mora, da bi bil to zakonodajalec, če je bilo v namenu njegovem v slučaju §. 195 kaz. zak. le one ojstrejše kaznovati, kateri so direktno in neposredno k težkemu telesnemu poškodovanju in k prouzročitvi mučnega stanja pripomogli, v §. 195 kaz. zak. ravno tako določno izrazil kakor v §. 141 kaz. zak.; uvaževaje, da ničevosti uzrok po §. 344 št. 11 kaz. pr. reda opravičen ni, in sicer toliko menj, ker so bili že ne gledé na razlaganje §. 195 kaz. zakona v prvem, od porotnikov potrjenem glavnem vprašanji vsi dogodki silovitosti ali grdega ravnanja navedeni, in da so se brez izjeme vsi zatoženci krivi spoznali, in da je bilo k vporabi §. 195 kaz. zak. samo dokazati treba, da so bile te silovitosti in grdo ravnanja v moči, mučno stanje ali težka telesna poškodovanja pri jednem ali drugem napadenih prouzročiti; uvaževaje, da s tem uzrokom (§. 344 št. 11 kaz. pr. reda) tudi drugi uzroki ničevosti odpadejo . . . .

---